

Objašnjenje uz javno savjetovanje o preispitivanju Komunikacije o VPZEI-jima

Svrha je ovog objašnjenja pojasniti cilj i područje primjene prijedloga revizije Komunikacije Komisije o kriterijima za analizu spojivosti državnih potpora za promicanje provedbe važnih projekata od zajedničkog europskog interesa s unutarnjim tržištem („Komunikacija o VPZEI-jima”). Prilaže se uz javno savjetovanje o nacrtu revizije Komunikacije o VPZEI-jima, koje će trajati osam tjedana.

Građani, organizacije, poduzeća i javna tijela pozivaju se da iznesu svoja stajališta o Komisijinu prijedlogu revizije Komunikacije o VPZEI-jima. Uz savjetovanje održat će se i sastanak s državama članicama kako bi se prikupile povratne informacije o nacrtu Komunikacije o VPZEI-jima.

Dionici se pozivaju da primjedbe dostave u elektroničkom obliku i pritom jasno naznače je li njihov odgovor povjerljiv. U tom slučaju treba dostaviti i verziju odgovora koja nije povjerljiva i koja se može objaviti na internetskoj stranici Glavne uprave za tržišno natjecanje. Potpuni podaci za kontakt navedeni su na stranici o javnom savjetovanju.

1. Kontekst

VPZEI-jevi mogu značajno doprinijeti postizanju strateških ciljeva Unije, posebno s obzirom na njihove pozitivne učinke prelijevanja. Mogu omogućiti suradnju država članica i dionika na razini cijele Unije kako bi se prevladali veliki tržišni ili sistemski nedostaci i društveni izazovi koji se inače ne bi mogli riješiti.

U Komunikaciji o VPZEI-jima¹, koja je prvi put donesena 2014., Komisija je utvrdila uvjete pod kojima se državne potpore za provedbu VPZEI-ja mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora.

Komisija je 2019. inicirala evaluaciju Komunikacije o VPZEI-jima u kontekstu provjere primjerenosti² paketa modernizacije državnih potpora iz 2012. kako bi utvrdila jesu li pravila i dalje primjerena svrsi. Rezultati su pokazali da pravila u načelu dobro funkcioniraju, ali da su za sljedeće razdoblje potrebne određene konkretne prilagodbe.

Komisija je 11. prosinca 2019. objavila Komunikaciju o europskom zelenom planu u kojoj su zacrtane politike čijom bi provedbom Europa do 2050. trebala postati prvi ugljično neutralan kontinent. Kako bi se europski zeleni plan ostvario, potrebno je djelovati u svim sektorima.

Osim toga, 19. veljače 2020. predstavljena je europska digitalna strategija, koja bi trebala omogućiti digitalnu transformaciju u korist građana i poslovnog sektora te pomoći u ostvarivanju ciljeva klimatske neutralnosti Europe do 2050.

U kontekstu tranzicije prema zelenom i digitalnom gospodarstvu potrebno je prilagoditi i sadašnja pravila o državnim potporama.

Komunikacija o VPZEI-jima prestaje važiti krajem 2021.³, a donošenje nove Komunikacije o VPZEI-jima predviđeno je za drugu polovinu 2021.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52014XC0620\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52014XC0620(01))

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_182

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1247

2. Predložene izmjene u nacrtu teksta revidirane Komunikacije o VPZEI-jima

Revizija Komunikacije o VPZEI-jima uglavnom se oslanja na rezultate, dokaze i podatke prikupljene u okviru evaluacije Komunikacije o VPZEI-jima, uključujući ciljano savjetovanje i javno savjetovanje o svim pravilima obuhvaćenima provjerom primjerenosti⁴, u kombinaciji s iskustvom Komisije stečenim u praksi, osobito u trima odlukama o istraživanju i inovacijama koje se odnose na važne projekte od zajedničkog europskog interesa (o mikroelektronici, odobreno u prosincu 2018. i dvije o vrijednosnom lancu baterija, koje su odobrene u prosincu 2019. odnosno siječnju 2021.). Osim toga, Komunikaciju treba prilagoditi kako bi se u obzir uzeli važni novi prioriteti politike, kao što su europski zeleni plan i digitalna strategija.

Na temelju rezultata evaluacije, Komunikacija o VPZEI-jima općenito se smatra primjerenom svrsi. Pokazala se kao posebno prikladan instrument kojim je omogućen nastanak važnih prekograničnih, integriranih i suradničkih projekata u strateškim vrijednosnim lancima kojima se promiče zajednički europski interes.

U tom pogledu, čini se da su zamjenom prethodnih sektorskih pravila za ocjenjivanje VPZEI-ja namjenskim i interdisciplinarnim smjernicama postignuti ciljevi pojašnjavanja kriterija prihvatljivosti i spojivosti državnih potpora za VPZEI-je te povećanja predvidljivosti ocjene Komisije.

Konkretnije, iako je nacrt Komunikacije o VPZEI-jima uglavnom nepromijenjen u odnosu na Komunikaciju iz 2014., u reviziji je naglasak na sljedećim područjima.

Otvorenost i uključivost važnih projekata od zajedničkog europskog interesa

Čini se da postojeći zahtjevi prihvatljivosti (npr. minimalni broj država članica kako bi se projekt mogao smatrati VPZEI-jem) i pozitivni pokazatelji (npr. otvorenost VPZEI-ja) nisu dovoljni kako bi se osiguralo potpuno otvoreno i uključivo osmišljavanje VPZEI-ja.

Stoga se čini primjerenim neznatno povećati minimalni broj država članica sudionica, zadržavajući pritom mogućnost sudjelovanja i manjeg broja država članica ako je to opravdano prirodom projekta te uvjetovati da sve zainteresirane države članice imaju stvarnu mogućnost sudjelovanja u novom VPZEI-ju (vidjeti točke 17. i 18. nacrtu Komunikacije o VPZEI-jima).

Uloga MSP-ova

Iako je nekoliko MSP-ova sudjelovalo u trima VPZEI-jima u području istraživanja, razvoja i inovacija koji su odobreni nakon 2014., pravila iz Komunikacije o VPZEI-jima nisu konkretno usmjerena na specifičnu situaciju MSP-ova.

S obzirom na posebnu ulogu koju MSP-ovi imaju u gospodarstvu EU-a, važno je da im se omogući sudjelovanje u VPZEI-jima i da od njih ostvaruju koristi. Osim toga, uzimajući u obzir da se manjim iznosima potpora, na primjer za MSP-ove, u načelu rjeđe neopravdano narušava tržišno natjecanje, primjereno je uvesti izričito načelo proporcionalnog ocjenjivanja (vidjeti točku 5. nacrtu Komunikacije o VPZEI-jima).

⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance/public-consultation>

Osim toga, primjereno je poticati velika poduzeća koja sudjeluju u VPZEI-jima da kao partnere uključe MSP-ove u različitim državama članicama, kako bi MSP-ovi mogli ostvarivati veću korist od VPZEI-ja (vidjeti točku 22. podtočku (d) nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).

Ažuriranje sadašnjih prioriteta i strategija EU-a

Sadašnja Komunikacija o VPZEI-jima ne odražava u potpunosti nedavne promjene u politikama EU-a, posebno u pogledu europskog zelenog plana, digitalne strategije i industrijske strategije/strategije za MSP-ove.

Stoga se smatra potrebnim unijeti upućivanja na novije relevantne inicijative (vidjeti točke 4., 5. i 15. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).

Nadalje, primjereno je izričito prepoznati mogućnost da se u okviru Komunikacije o VPZEI-jima ocijene veliki prekogranični projekti u području zdravstva ili digitalnom području koji su od velike važnosti za te strategije (vidjeti točku 26. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).

Sprečavanje negativnih učinaka potpore za VPZEI-je i daljnje osiguravanje razmjernosti potpora

Kako bi se dodatno ojačao europski karakter VPZEI-ja i osigurala dosljednost s kohezijskom politikom EU-a, primjereno je uvesti posebne odredbe za postupanje s uvjetima premještanja (vidjeti točku 49. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).

Kako bi se dodatno osiguralo da potpora ostane razmjerna u slučaju dodatnih neto prihoda koje korisnici potpore ostvare kao rezultat dodijeljene potpore, primjereno je uvesti izričitu odredbu o mogućnosti da Komisija zatraži odgovarajuće mehanizme povrata sredstava (vidjeti točku 37. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima). Također je primjereno zahtijevati da korisnik u značajnoj mjeri mora sudjelovati u sufinanciranju (vidjeti točku 20. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).

Ostala pojašnjenja i ažuriranja

Uzimajući u obzir zahtjeve za pojašnjenje iznesene tijekom savjetovanja provedenih u okviru provjere prikladnosti te s obzirom na praksu, čini se primjerenim ažurirati, neznatno revidirati ili restrukturirati neke odredbe Komunikacije o VPZEI-jima, posebno u odnosu na: definiciju „integriranog projekta” (vidjeti točku 13. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima); prisutnost tržišnih ili sistemskih nedostataka ili društvenih izazova (vidjeti točku 16. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima); definiciju „prvog industrijskog razvoja” (vidjeti točku 25. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima); ocjenjivanje protučinjeničnih scenarija (vidjeti točku 32. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima); kumulaciju (vidjeti točku 36. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima); transparentnost (vidjeti točke 50. i 51. nacarta Komunikacije o VPZEI-jima).